



DEÁK FERENC  
MAGYAR NYELVI ÉS SZÖVEGÉRTÉSI  
VERSENY  
6.évfolyam



2018. november 15.

KÓDSZÁM:

### Mátyás király-emlékév

Hunyadi Mátyás születésének 575. és királlyá választásának 560. évfordulója alkalmából emlékévet hirdet 2018-ra a Nemzetpolitikai Államtitkárság. Az államtitkár közölte: a Kárpát-medence magyarsága az emlékévhez kapcsolódva számos közös rendezvényt, konferenciát, kiállítást tart majd, illetve a fiataloknak történelmi versenyeket szerveznek. Potápi Árpád János az emlékévvel összefüggésben kiemelte a magyar identitás megerősödését, és azt mondta: Mátyás király erőskezü, jelentős uralkodóként vonult be a történelembe. Megerősítette Magyarországot, felismerte, hogy csak így lehet megállítani az Oszmán Birodalom terjeszkedését. Nemcsak a történetírás, hanem mondáink és népmeséink is őrzik alakját.

<https://www.magyarkurir.hu/hirek/matyas-kiraly-emlekevet-hirdetett-2018-ra-nemzetpolitikai-allamtitkarsag>

### Márkus szekrénye

Volt Mátyás királynak egy udvari bolondja, aki nem is lehetett olyan bolond, mert nagyon ötletesen vágta ki magát a kutyaszorítóból, amelybe lopás miatt került. Már többször elcsent hol ezt, hol azt, míg végül rajtavesztett egy ezüstserlegen. Észrevették az eltűnését, és jelentették a királynak. Márkus éppen hazaérkezett az erdőből, ahol elrejtette a serleget, amikor Mátyás magához inti, és kérdőre vonja, ő volt-

### Udvari bolondok

Középkori királyi udvart el sem lehet képzelni bolond nélkül. Utóbbi nem szimplán környezetének szórakoztatója volt, hanem a hatalom szerves része. (...) Az udvari bolond a törvényeken kívül, azok fölött állt. Nem szolga volt, nemcsak komédiás, hanem mintegy a király árnyéka. Szemben minden korabeli hatalmassággal, egyedül ő tegezhette az uralkodót. A szavába vágthatott, kigúnyolhatta, szemébe vághatta a legkényesebb igazságot

e a tolvaj, aki ellopta az ezüstserleget. Márkus nem jött zavarba, hanem azt felelte:

- Nem loptam el, csak elrejtettem a szekrénybe.

A király készpénznek vette, s ráparancsolt, hogy tüstént hozza elő. Márkus azonban azzal érvelt, hogy képtelen a szekrényt idehozni, márpedig csak úgy adja elő, ha idehozzák a szekrényt, melybe elrejtette.

- De olyan erős legény nem akad, még Kinizsi Pál uram se - hetvenkedett Márkus.

Kinizsi, aki hallotta a bolond beszédét, vállalkozott arra, hogy előhozza a szekrényt, vagy ha nem lesz rá képes, akkor a serleg a bolondé marad, s a király elengedi a büntetését is.

Erre nagy ünnepélyességgel kivonul a társaság a bolond vezetésével a közeli hegyre, ott Márkus körbemutatott a kezével, s azt mondja:

- Ez itt az én szekrényem.

Odamegy egy nagy köhöz, előveszi a serleget, meg az egyéb lopott holmikat is. A fogadást megnyerte, hiszen a hegyet, Márkus "szekrényét" még a nagyerejű Kinizsi Pál se mozdíthatta meg.

Mátyás jót nevetett a bolond tréfáján, és állta a fogadást: Márkusé lett a serleg, s ettől kezdve hívják a hegyet Márkus szekrényének.

(Bakony)

<https://meseld.hu/magyar-mesek/matyas-kiraly-mesek-mondak/514-matyas-es-a-bolond-2>

is. És a király nem tiltakozhatott. Uralkodókat, hadvezéreket kivégeztek, udvari bolondot soha.(...)

1476-ból származó feljegyzés szerint Mátyás király és Beatrix lakodalma idején Lebersit volt az uralkodó fő-fő bolondja. Amikor Mátyás Olmützben találkozott II. Ottokár cseh királlyal, a két uralkodó tanácsadói ádáz – és eldöntetlen – vitába bonyolódtak a katolicizmus és a huszitizmus ügyében. Mivel jelen volt mindkettejük néhány udvari bolondja is, valaki felvetette: ha a bölcsek nem tudnak igazságot tenni, próbálják meg ugyanezt a csörgősipkások! Állítólag Mátyás bolondja kerekedett felül, mire az egyik cseh úr sértett hitbéli önérzetében megütötte. Hogy ez mekkora otrombaság volt, mi sem mutatja jobban, minthogy a magáról megfélemezett cseh hatalmasságot honfitársai ott helyben elagyabugyálták, hiszen a bolond szent és sérthetetlen(...) 1477 farsangján Mátyás tizennégy tarkabarka rongyokba bújtatott csörgősipkást ültetett paripára, s ezek a bolondok piszkafákkal vívott „lovagi tornával” szórakoztatták a budai járókelőket. Volt Mátyásnak egy másik kedvenc bolondja is, Tibrili. Ő adta tudtul a Bécsben tanácskozó uraknak a király halálhírét, hiszen egyedül ő léphetett be külön engedély nélkül Mátyás hálósobájába. . (...)

A régi csörgősipkások fontosságát ma már egyedül csak a kártya őrzi: a király erős lap, de még erősebb nála a skiz, a jolly joker – vagyis a bolond.

[https://mno.hu/migr\\_1834/porro-tibrili-es-barko-udvari-bolondok-budan-779138](https://mno.hu/migr_1834/porro-tibrili-es-barko-udvari-bolondok-budan-779138)

### Szövegértési feladatok (40 pont)

1. Fogalmazd meg egy-egy kerek mondatban, hogy a három szöveg hogyan kapcsolódik Mátyás királyhoz!

.....  
.....  
.....  
.....  
.....

6	
---	--

2. Milyen fajtájúak ezek a szövegek? Húzd alá!

A, Mátyás király - emlékévk: hír, tudósítás, mese, monda, mítosz

B, Mátyás szekrénye: hír, monda, mítosz, műmese, ismeretterjesztő szöveg

C, Udvari bolondok: hír, mese, monda, mítosz, ismeretterjesztő szöveg

3	
---	--

3. Igaz vagy hamis az állítás? Írd az állítások után az I vagy H betűt!

A Márkus szekrénye című történet eredetmonda is. ....

A Márkus szekrénye egy hatalmas vasszekrény volt. ....

Márkus csak egyetlen egyszer lopott Mátyás királytól. ....

Kinizsi Pál olyan erős volt, hogy a hegyet is megmozgatta. ....

.

4	
---	--

4. Milyen tulajdonsággal rendelkezett Márkus ahhoz, hogy a történetben szereplő tréfát kieszelje?

Keress szinonimákat a megnevezésére (legalább négyet)!

.....

4	
---	--

5. Miért volt Mátyás király ebben a mesében igazságos? Fogalmazd meg egy mondatban!

.....  
.....

Keress szinonimákat az *igazságos* szóra (legalább négyet)!

.....

<b>6</b>	
----------	--

6. A Márkus szekrénye napjainkban is egy hegy elnevezése. Hol található ez a hegy, amelyhez kapcsolódva történhetett az esemény?

.....

<b>1</b>	
----------	--

7. Mi a történet tanulsága a lopáson kapott bolond, Márkus szempontjából? Fogalmazd meg egy mondattal!

.....

.....

Mi a történet tanulsága Mátyás király szempontjából?

.....

.....

<b>2</b>	
----------	--

8. A szövegek Mátyás királynak három bolondját nevezik meg név szerint. Kik ők?

.....

<b>3</b>	
----------	--

9. Egészítsd ki a megfelelő szóval a közmondásokat!

Bolond.....bolond.....fúj.

(házból, helyről, lyukból, emberből)

(szellő, fuvallat, levegő, szél)

Húzd alá a közmondás jelentését!

- A) A bolond is mond néha okosat.
- B) Aki bolond, azt elfújja a szél.
- C) Komolytalan embernek a véleménye sem vehető komolyan.
- D) A bolond mindig lyukban lakik.

Egy bolond.....csinál.

(kettőt, milliót, százat, rengeteget)

Húzd alá a közmondás jelentését!

- A) Ügyesen utánozza az embereket.
- B) Egy vicces ember akár az egész közösséget is meg tudja nevetetni.
- C) Ha nem vállalsz felelősséget a saját tetteidért, másokat is bajba sodorhatsz.
- D) Az emberek könnyen utánozzák tömegesen valaki butaságát.

<b>5</b>	
----------	--

10. Miért volt jó udvari bolondnak lenni? Az Udvari bolondok című rész alapján, írf négy indokot!

- 1. érv: .....
- 2. érv: .....
- 3. érv: .....
- 4. érv: .....

<b>4</b>	
----------	--

11. Léteznek ma is,„udvari bolondok”. Gondolhatsz a televízióban szereplő személyekre is! Mi a mai elnevezésük? Fejtsd ki ezzel kapcsolatban a gondolataidat néhány mondatban!

.....

.....

.....

.....

<b>2</b>	
----------	--

<b>40</b>	
-----------	--

## Helyesírási feladatok (40 pont)

1. Állapítsd meg a táblázatban megjelölt szavak szóelemeit! Tegyél X-et a táblázatba a szavaknak megfelelő képletekhez!

	szekrényét	udvari	állta	erdőből
szótő+ képző+jel				
szótő+ képző+ rag				
szótő+ jel+ rag				
szótő+ képző				
szótő+jel				
szótő+ rag				

<b>4</b>	
----------	--

2. Melyik szóban van írásban jelölt teljes hasonulás? Karikázd be a betűjelét! Minden rossz karikázásért pontlevonás jár!

A) vágta B) azt C) hozza D) lett E) ünnepélyességgel F) ettől G) lopott

<b>3</b>	
----------	--

3. Jelöld, hogy hol a helyük a megadott neveknek a névsorban a betűrendbe sorolás szabályai szerint! Írj csillagot oda a névsorba, ahová a nevet beillesztenéd!

Besorolandó név	Névsor
Márkus	magáról már Mátyás megfeledkezett
bolond	boldog boldogul bolondoz bolondság
Kinizsi	kártya kiállítás kincs király
serleg	se szekrény szimplán szórakoztat

<b>4</b>	
----------	--

4. a) Írd le a pontvonalra az *Udvari bolondok* szövegben található első mély hangrendű

szót (a címet ne számítsd)! .....

b) Írd le a pontvonalra az *Udvari bolondok* szövegben található első földrajzi tulajdonnevet!

.....

c) Írd le *A Márkus szekrénye* szövegrész első igealakját, amely kijelentő módú, múlt idejű és többes szám harmadik személyű!

.....

3	
---	--

5. Töltsd ki a táblázatban szereplő szavak hiányzó magánhangzóit! Írd le a rövid magánhangzóval írandó hat szó sorszámát a hatos lottóban!

u/ ú	1. asz...	2. tan...	3. od...	4. ...rak
ü/ ű	5. der...	6. men...	7. m...zli	8. t...rés
i/í	9. d...csér	10. mind...g	11. zs...radék	12. s...el

A hatos lottó nyerőszámai: .....

6	
---	--

6. Válaszd el az alábbi szavakat minden lehetséges helyen!

maximum ..... technikus .....  
edző ..... falig .....  
esernyő ..... briddzsel .....  
mégis .....

7	
---	--

7. Húzd alá minden párban a helytelenül írt kifejezést! Egy esetben mindkét írásmód helyes lehet.

bukdácsol – bugdácsol   bója – bólya   szója – szólya   tesztel - tesztel   játszák – játsszák  
muskotáj – muskotály   sojmász – solymász   balett-tanár – balettanár

9	
---	--

8. Oldd meg a következő szóelemeket tartalmazó szóegyenleteket!

kincs+ vel= .....

király+ val= .....

bolond+vá= .....

Beatrix+val= .....

<b>4</b>	
----------	--

<b>40</b>	
-----------	--

<b>80</b>	
-----------	--

Készítették: dr. Alkonyiné Pethő Zsuzsanna

Keresztes Melitta (egyetemi hallgató)